

קיצ תשפ"ה

לכבוד
מנהלי מחוזות
מפקחים כוללים
מנהלי בתי ספר
מרכזי הוראת היסטוריה
המורים להיסטוריה בבתי הספר העל יסודיים הכלליים בחינוך הממלכתי

חוזר מפמ"ר היסטוריה ממלכתי

תשפ"ו

עם תחילת שנת הלימודים החדשה נאחל לכולנו
שיבה מהירה של החטופים והחטופות,
חזרה בשלום של כל החיילים והחיילות,
שיקום מלא של הפצועים והפצועות,
פריחה מחודשת של היישובים שלנו,
חזרה הבייתה של כל המפונים והמפונות
ושלום על ישראל.

כולנו תקווה שנוכל להתמודד בהצלחה עם האתגרים שמזמן לנו המתווה הגמיש, שנדע לבחור
את המתווה המתאים ביותר לנו ולתלמידינו, שנצליח להקנות לתלמידינו את הידע ההיסטורי
החשוב, לצד מיומנויות, ושלא נוותר גם על העיסוק בהיבטים הערכיים שהסוגיות ההיסטוריות
מזמנות לנו.

שתהיה שנת חזרה לשגרה, שיקום עצמי ולאומי, ופריחה מחודשת.

תוכן העניינים:

- עדכונים וחידושים במשימות המבוקרות
- מיקוד תוכנית הלימודים – כללי המענה לתשפ"ו
- נתיב הלמידה הדיגיטלית
- נתיב שותפי פיתוח
- תוכנית 'סמסטר ראשון בתיכון'
- סקר תוכניות לימודים

- תוכנית גפ"ן
- כוורת יסודי ועל יסודי
- תל"פים – תוכנות לניהול פדגוגי
- ספר לימוד לתלמידים עולים
- ערכים ולמידה חברתית – רגשית בהוראת היסטוריה
- תוכנית הלימודים המחייבת בלימודי היסטוריה בחטיבת הביניים
- בין תחומיות ורב תחומיות בהוראת היסטוריה
- יחידות הוראה לחטיבות הביניים
- יחידות הוראה – מניעת גזענות וחינוך לחיים משותפים
- עבודות גמר
- המרכז להעצמת מדעי הרוח בספריה הלאומית
- מערך ההדרכה תשפ"ו
- קבוצות פייסבוק למורי היסטוריה
- מידעונים למורי היסטוריה
- חומרי לימוד המותרים לשימוש

עדכונים וחידושים במשימות המבוקרות

במהלך השנה היינו קשובים לקולות השטח ולחויית המשתמש במערכת. בהתאם לכך הוספנו חידושים ושיפורים בצד המורה ובצד התלמיד.

כניסתה של הבינה המלאכותית באה לידי ביטוי בעבודה ביקורתית של התלמיד מול המקורות ושימוש מושכל בכלי הבינה. כל אלו יקבלו ביטוי והתייחסות במחווים ובהנחיות לתלמיד. במהלך השנה ישולבו בוטים שונים שיסייעו לעבודת התלמיד ועבודת המורה. העדכונים וכן שימושים בבינה המלאכותית ילמדו במסגרת הפיתוח המקצועי של תחום הדעת.

לצפייה בכל העדכונים במערכת הבגרות הגמישה: [העדכונים](#)

[לשימושכם הנחיות להתאמת הערכת משימות מבוקרות לעולים חדשים ותלמידים הזכאים](#)

[לשירותי חינוך מיוחדים](#)

[קישור לתוכנית הבגרות הגמישה בהיסטוריה](#)

מיקוד תוכנית הלימודים – כללי המענה לתשפ"ו ותשפ"ז

מיקוד הלמידה לבגרות: מיקוד הלמידה מתחשב באתגרים הלימודיים שעמדו בפני התלמידים בשנים האחרונות יחד עם רצון לשמור על רמת ואיכות תעודת הבגרות.

לפיכך: לנבחנים בתשפ"ו (מועדים חורף וקיץ) חוקי המענה ומיקוד הלמידה לבגרות יהיו באותו היקף כפי שהיו בתשפ"ה. פירוט ראו כאן: <https://secure.smcore.com/n/v7g2e>

במהלך תשפ"ו יתבצע תהליך עדכון תוכנית הלימודים ואנו נפרסם את נושאי הלימוד המעודכנים וכללי המענה למועדי תשפ"ז.

נתיב הלמידה הדיגיטלית בהיסטוריה

נתיב הלמידה הדיגיטלית בהיסטוריה קרוי יהלום. ההוראה בתוכנית זו מתמקדת בפיתוח יכולת הלמידה העצמית של התלמידים בהנחיה וליווי אישי של המורה, בעזרת קורסים דיגיטליים, לצד קיום דיונים, חשיבה משותפת והעמקה במסגרת הכיתתית.

פיתוח מקצועי: המורים המלמדים בנתיב זה יקבלו הדרכה וליווי מצוות מדריכי המפמ"ר. במהלך תשפ"ו נקיים השתלמות ייעודית למורי הנתיב.

לפרטים נוספים יש לפנות לדקלה כהן, מובילת התוכנית בהיסטוריה: Cohendikla2@gmail.com

נתיב שותפי פיתוח:

נתיב זה מיועד למורים שהתנסו בתוכניות המרה בהיסטוריה – תמ"ר וחלוצי הערכה, אך גם למורים המבקשים ללמד ולהעריך באופן שונה, ייחודי ומקורי. הרישום לתשפ"ו הסתיים, אך ניתן לפנות למדריך האחראיים על הנתיב ולהתחיל להכין תוכנית לתשפ"ז.

פיתוח מקצועי: המורים המלמדים בנתיב זה יקבלו הדרכה וליווי מצוות מדריכי המפמ"ר. במהלך תשפ"ד נקיים השתלמות ייעודית למורי הנתיב.

לפרטים: יובל קוברסקי ykovarsky@gmail.com

תכנית סמסטר ראשון בתיכון:

בשנת תשפ"ה נפתחה תכנית בה מתאפשר לתלמידי מגמות היסטוריה ללמוד קורס אקדמי, משולב דיגיטלי, המהווה חלק מתוכנית הלימודים הנלמדת לבגרות מורחב בהיסטוריה. הקורס נלמד בבית הספר במסגרת הכיתתית, בהוראה, ליווי ותמיכה של המורים. הבחינה מתקיימת במוסד האקדמי ומהווה חלופה חלקית של הבגרות במקצוע בתוספת בוגס שינתן על הציון האקדמי. תכנית זו

יוצרת גשר לאקדמיה תוך מתן הזדמנות שווה לכלל התלמידים. התוכנית מאפשרת לתלמידים לרכוש כלים ללמידה עצמאית ולמיומנויות המאה ה-21 יחד עם צבירת נקודות זכות לאקדמיה. במקביל, התוכנית מזמנת למורים אפשרויות לרכישת ידע עדכני ורלוונטי בתחום הדעת, ולהרחבת ארגז הכלים הפדגוגי והטכנולוגי. המורים המשתתפים בתוכנית חייבים בפיתוח מקצועי. הלימודים, משלבים תכנים וטקסטים הנוגעים לנושא ותהליכי וההוראה הכיתתיים.

לפרטים נוספים ניתן לפנות [לאתר התכנית](#)

הקורס בהיסטוריה הינו **בימי שואה פקודה – של האוניברסיטה הפתוחה**. והוא מותאם לצורכי תלמידינו. **הקורס פתוח לבתי ספר שיש להם מגמת היסטוריה ומעוניינים להעמיק בהוראת נושא השואה.**

לפרטים נוספים ניתן לפנות אריאלה שקד, מדריכה ארצית arielasha@gmail.com

סקר תוכניות לימודים

תוכניות הלימודים בכל מקצוע הן בסיס הלמידה לפיו צריכה להתנהל ההוראה וההכנה לקראת בחינוך הבגרות.

תוכניות הלימודים כוללות ידע, ערכים ומיומנויות - והן המצפן של כל תחום דעת, שנארג בחיבורים שלו עם תחומי דעת מקבילים וביחד הם מהווים את תשתית הידע הנדרש לכל שכבת גיל.

בכדי לשפר את הרלוונטיות של תוכניות הלימודים והתאמתן לתלמידים ומורים, אנו מבקשים להוציא סקר שיבדוק את השימושיות של התוכנית ואת היותה בסיס הלמידה המרכזי.

הסקר יצא החל מחודש מרץ 2026 אחת לשנה, על פלטפורמה מוגנת במערכת הסקרים הממשלתית, הוא יהיה אנונימי לחלוטין ויופץ בדרכי התקשורת של המפמ"ר עם המורים ואנו מבקשים מכולכם להשיב עליו.

תוכנית גפ"ן

מערכת החינוך הישראלית ממשיכה להטמיע בשנת הלימודים תשפ"ו את תכנית הגפ"ן – גמישות ניהולית פדגוגית. בית הספר מקבל מעתה משאבים בסלים שונים לטובת העשייה החינוכית – לימודית, ויכול להתאים את הדגשים, ההצטיידות הבית ספרית ואת התוכניות אותם יפעיל לאוכלוסיית התלמידים והמורים ולקהילה בהם הם פועלים.

אחד השינויים המרכזיים עבורנו הוא שינוי מתווה ההדרכה. בחטיבות הביניים על מנהל בית הספר המעוניין בהדרכה בהיסטוריה, לרכוש את רצועת ההדרכה המתאימה לו (שמינית או רבע יום).

בחטיבה העליונה, הוחרגו מהגפ"ן ולפיכך אין צורך לרכוש הדרכה בהיסטוריה ואנו נספק את ההדרכה לבתי הספר.

כוורת יסודי

הכוורת היא אתר לפיתוח מקצועי איכותי בהכוונה עצמית, הכולל מאות יחידות של פיתוח מקצועי במנות קטנות (לרוב, 3 שעות אקדמיות ליחידה). בכוורת תוכלו להרכיב לעצמכם השתלמות של 30 שעות לפי הצרכים המקצועיים שלכם וללמוד אותה בקצב שלכם (עם מלווה למידה מטעם הכוורת). בתשפ"ו כוללת הכוורת למורי היסודי משושה המוקדש לחינוך כיתה ומשושים נוספים המוקדשים להקניית מיומנויות שונות, וזאת לצד יחידות בהיסטוריה.

המלצות ללמידה, מופיעות בדף המפמ"ר [דף המפמ"ר בכוורת](#)

כוורת על יסודי

הכוורת היא אתר לפיתוח מקצועי איכותי בהכוונה עצמית, הכולל מאות יחידות של פיתוח מקצועי במנות קטנות (לרוב, 3 שעות אקדמיות ליחידה). בכוורת תוכלו להרכיב לעצמכם השתלמות של 30 שעות לפי הצרכים המקצועיים שלכם וללמוד אותה בקצב שלכם (עם מלווה למידה מטעם הכוורת).

בתשפ"ו תוכלו למצוא בכוורת, לצד 9 יחידות בהיסטוריה ועשרות רבות של יחידות העוסקות בהקניית מיומנויות הרלוונטיות למתווה הבגרות הגמישה. גם המלצות שלי ללמידה, המופיעות בדף המפמ"ר [בכוורת](#).

תל"פים – תוכנות לניהול פדגוגי

החל משנת הלימודים תשפ"ו, כל מורה יתבקש להזין בתוכנת הניהול הפדגוגי הבית-ספרית (משו"ב או Smart School) את נושא הלימוד שנלמד בכל שיעור.

מהלך זה יבוצע כחלק מהמאמץ לשפר את תהליכי התכנון, ההוראה וההערכה בתחומי הדעת השונים הנלמדים בכיתה א' ועד יב'. תיעוד ההתקדמות בתוכנית הלימודים בתל"פ מהווה כלי מרכזי בניהול פדגוגי אפקטיבי.

עדכון שוטף של נושאי הלימוד והמיומנויות שנלמדו בכל שיעור, מתוך רשימה המבוססת על תוכנית הלימודים ועדכונים המפורסמים בחוזרי מפמ"ר ובמפגשי הפיתוח המקצועי הדיסיפלינארי,

מאפשר למורה לנהל מעקב רציף ומסודר אחר ההתקדמות הכיתתית, לזהות פערים, ולהתאים את ההוראה לצרכים המשתנים של התלמידים.

בנוסף, התייעוד מאפשר שקיפות פדגוגית ושיתוף בין צוותי ההוראה, ומסייע בקבלת החלטות מושכלת על סמך תמונת מצב עדכנית ואחידה.

ספר לימוד לתלמידים עולים – חטיבה עליונה

אנו שמחים להודיע כי פרסמנו את שני חלקי ספר הלימוד חדש לתלמידים עולים. הספר קיים במהדורה מקוונת בלבד, והוא עומד לרשות המורים והתלמידים חנים אין כסף:

[קישור לספר חלק א'](#)

[קישור לספר - חלק ב'](#)

[קישור לספר חלק ג'](#)

ערכים ולמידה חברתית-רגשית בהוראת היסטוריה

הלמידה הרגשית חברתית יכולה לפתח אצל הלומד והלומדת ערכים ומיומנויות תוך אישיות של הכוונה עצמית ומודעות עצמית, וערכים ומיומנויות בינאישיות של מודעות חברתית, התנהלות חברתית ואוריינות גלובלית (מעורבות ויוזמה חברתית ופתיחות תרבותית).

תהליך החינוך וההוראה כולל בתוכו ידע, מיומנויות וערכים. שילוב ערכים ומיומנויות רגשיות וחברתיות מחזק את הלמידה, ויוצר תהליכים של צמיחה אישית – רגשית וערכית. הנחת היסוד שלנו היא כי תהליך הלמידה והתוכן הלימודי מעוררים בקרב המלמד/ת והלומד/ת תחושות, רגשות, אסוציאציות, חוויות אישיות ודילמות ערכיות, המשפיעות עליו/ה ועל הלמידה. שילוב ערכים ולמידה רגשית חברתית צריכים להיות חלק בלתי נפרד מההוראה בכיתות. – על מנת שהתלמידים יבטאו את רגשותיהם ומחשבותיהם בתהליך המפגש עם החומר הנלמד, יבררו את הערכים, הכישורים והמיומנויות, הנגזרים מהתוכן הנלמד, ויבדקו כיצד יוכלו לחזק בתוכם וליישם בחייהם את אותם ערכים וכישורים.

לפניכם מסמך משותף למזכירות הפדגוגית ולשפ"י בנושא למידה ערכית ורגשית חברתית ובו מחווניים לשילובה בתחומי הדעת: [למסמך](#)

תוכנית הלימודים המחייבת בחטיבת הביניים

תוכנית הלימודים לחטיבת הביניים כוללת נושאי חובה, נושאי רשות ונושאי בחירה. שימו לב – למידה חוצת תחומים, המשלבת בין תחומי דעת (בין תחומית ורב תחומית), יכולה להתקיים בהיקף של עד 30% מתוכנית הלימודים בלבד.

בכל מקרה ובכל תוכנית יש להקפיד על כך שהתלמידים ירכשו את בסיס הידע והמיומנויות המתאימים לבני הגיל.

פירוט נושאי החובה ונושאי הרשות

בין תחומיות ורב תחומיות בהוראת היסטוריה בחטיבות הביניים

למידה בין תחומית ורב תחומית¹ מאפשרת להרחיב את היריעה, לגוון את ההוראה והלמידה ולהעשיר את עולמם של התלמידים.

מדריכי היסטוריה יסייעו למורים לבנות תוכניות בית ספריות הכוללות גם למידה רב ובין תחומית. מייד לאחר החגים נפרסם חוברת ובה מבחר הצעות לשיתופי פעולה בין תחומי הדעת שלנו. ובינתיים תוכלו להיעזר בכמה הצעות שכבר קיימות:

- יחידות ההוראה לחטיבות הביניים. (ראו קישור בחוזר זה)
- יחידות הוראה – (היסטוריה ואזרחות) גזענות בהיסטוריה
- היסטוריה, אזרחות וגיאוגרפיה: מפה ולשם <https://www.migration.cet.ac.il/>
- היסטוריה – ספרות: מהפכות

יחידות הוראה לחטיבות הביניים:

אנו שמחים לעדכן אתכם כי מאגר יחידות ההוראה שלנו הולך וגדל.

יחידות ההוראה "יושבות" על גבי פלטפורמה דיגיטלית חדשנית, ובנויות על פי נושאי תוכנית הלימודים בהיסטוריה. כל יחידת הוראה כוללת סדרה של כחמישה שיעורים הבנויים סביב רעיון גדול. מורים ומדריכים מומחים בתחום הדעת בונים את היחידות המציעות פרטי הוראה לכל שיעור ונותנים רעיונות והשראה להוראה מעשירה. בכל פריט הוראה מוטמעות מיומנויות

¹ להבהרת המושגים והרציונל, ראו – הפורטל הפדגוגי:

<https://pop.education.gov.il/mechnanim-mitztaynim/magar-homrey-horaa/lemida-rav-yhomit/>;

ד"ר עדי קדרון, חשיבה בינתחומית:

<http://education.academy.ac.il/SystemFiles/Adi%20Kidron.pdf>

מרכזיות שאנו מבקשים להקנות לתלמידים, ערכים שהלימוד מזמן עיסוק בהם והצעות לפרקטיקות מגוונות להוראה. אתם מוזמנים לבחור, לפי שיקול דעתכם, את המתאימים ביותר לתלמידים שלכם. לצד יחידות ההוראה עומד לרשותכם מחולל הוראה אליו תוכלו לגרור את הפריטים שבחרתם, לערוך אותם ולהפוך אותם לשיעורים מסוגים שונים: פנים אל פנים לצד שיעורים מקוונים ללמידה מרחוק סינכרונית וא-סינכרונית. את השיעורים שהכנתם תוכלו לשמור בסביבה אישית שלכם ולחזור אליהם בכל עת.

היחידות מדגישות את ההוראה הרב תחומית המאפשרת גיוון ההוראה והעשרתה, והן "מכסות" את כלל תוכנית הלימודים בחטיבות הביניים.

הכניסה ליחידות היא באמצעות אתר מפמ"ר - חטיבות הביניים ונדרשת הזדהות אחידה של משרד החינוך.

יחידות הוראה – מניעת גזענות וחינוך לחיים משותפים:

יחידות ההוראה נבחנו בשיתוף עם משרד המשפטים, והן מכוונות למניעת גזענות ועידוד לחיים משותפים. היחידות עומדות לרשות המורים ואנו נשמח לקיים קשר רציף עם בתי הספר העושים בהן שימוש כדי לקבל הערות והארות.

מצגות

יחידות הוראה

עבודות גמר

עבודת הגמר היא עבודת מחקר לבגרות בהיקף 5 יח"ל בלבד. כתיבת עבודה זו היא הזדמנות ייחודית ללמידה עצמאית, רלוונטית, המביאה לידי ביטוי חוזקות וכישורים של התלמיד/ה.

החל מתשפ"ו יתווסף אלמנט הערכה משמעותי לעבודות הגמר, אלמנט זה הוא הפרזנטציה שכל תלמיד שמגיש עבודת גמר יצטרך להגיש כחלק משלבי ההערכה.

הפרזנטציה היא מרכיב חובה בעבודת הגמר בכלל תחומי הדעת, (למעט עבודה משולבת באומנויות) וערכה 20% מהציון החיצוני. כלל התלמידים שיגישו הצעת מחקר בשנת תשפ"ו ואילך, והצעתם תאושר פדגוגית, ידרשו בהגשת פרזנטציה משנת תשפ"ז ואילך.

המנחים והמעריכים הונחו כיצד לשלב ולהעריך את הפרזנטציה. המידע המפורט מצוי כאן

הנחיות בתחומי הדעת

פורטל עבודות גמר

לפרטים נוספים – ד"ר איתי נגרי, מדריך עבודות גמר בהיסטוריה inagarih@gmail.com

המרכז להעצמת מדעי הרוח – הספרייה הלאומית

בספרייה הלאומית פועל המרכז להעצמת מדעי הרוח. המרכז מהווה בית מקצועי למורים וחממה לחדשנות פדגוגית בהוראת לימודי הרוח. לאתר המרכז ראו: <https://merkazruach.nli.org.il>

בד בבד אנו ממשיכים בהפצת ההיסטוריום – מידעון קצר וממוקד, תואם לוח השנה, הכולל גם הפניה למקורות היסטוריים מאוצר הספרייה הלאומית. ההיסטוריום מופץ פעמיים בשבוע, באמצעות הוואטסאפ, בחודשי הלימוד ואתם מוזמנים להצטרף בשמחה.

להצטרפות: נטע שפירא Neta.Shapira@nli.org.il

במסגרת המרכז להעצמת מדעי הרוח אנו מקיימים תוכנית מצטיינים - עתודה הומניסטית בחטיבות הביניים – כיתות שאר רוח. להסבר על התוכנית ראו:

[כיתות שאר רוח](#)

מערך ההדרכה בתשפ"ו

לרשותכם מערך הדרכה מגוון – מדריכים המתמחים בנושאים שונים בתוכנית הלימודים, מדריכים לשכבות הגיל השונות, לתוכניות ייחודיות, ולנתיבי התחדשות הלמידה, מדריכים מחוזיים, מדריכים המתמחים בהוראת היסטוריה לאוכלוסיות מגוונות.

הרשימה ופרטי ההתקשרות יעודכנו במהלך הקיץ באתר המפמ"ר. [ראו כאן](#)

כאמור, בתשפ"ו אין צורך להזמין מדריכי חטי"ע באמצעות מערכת הגפ"ן והשירות יינתן על ידינו לכלל בתי הספר.

קבוצות פייסבוק מקצועיות למורי היסטוריה

לרשות המורים להיסטוריה עומדות חמש קבוצות פייסבוק סגורות:

- קבוצת מורי בתי הספר היסודיים
- קבוצת מורי חטיבות הביניים,
- קבוצת מורי החטיבות העליונות.

- קבוצת מורי סח"ב
- קבוצת מורי היסטוריה מוגבר

ההצטרפות לקבוצה מותנית בהזדהות מלאה - שם מלא ובית הספר. הקבוצה מהווה במה פעילה ושוקקת חיים לדיונים מקצועיים, שיתוף חומרי למידה, העברת מידע ועדכון שוטף, כולל תקשורת בין המורים לבין עצמם ובינם לביני.

ציבור המורים מוזמן להצטרף באמצעות הגשת בקשת הצטרפות ומענה על שאלות ההזדהות – **'מורים להיסטוריה חטיבה עליונה'**, ולמורי חטיבות הביניים: **'מורי היסטוריה חטיבת הביניים'**.

מידעונים למורים להיסטוריה

אנו ממשיכים בפרסום מידעונים למורים להיסטוריה. המידעונים מתפרסמים אחת לחודש ומרכזים את ההודעות החשובות הרלוונטיות למורי היסטוריה, יוזמות מיוחדות וכן שלל חומרי לימוד והעשרה שהגיעו לידינו.

המורים מוזמנים לשתף אותנו בחומרים מעניינים אליהם נחשפו וביוזמות שהובילו. למידעונים הקודמים: **מידעוני היסטוריה**. המידעונים מופצים בדיוור ישיר על ידי המדריכים וכן בפורום המורים בפייסבוק.

חומרי לימוד המותרים בשימוש

ספרי הלימוד עימם אנו עובדים **חייבים לעבור אישור מטעם משרד החינוך**. בשוק מצויים ספרי לימוד שלא עברו הליך אישור, לטענת ההוצאה מאחר ו"פשוט לא הספיקו". המדובר בתירוצי סרק ואין להשתמש בספרים אלה. רשימת הספרים המאושרים מצויה **האגף לאישור ספרי לימוד**

שימו לב!! בבחינת הבגרות בהיסטוריה ניתן להשתמש בספרי לימוד מאושרים בלבד. הרשימה המלאה מצויה באתר המפמ"ר.

המיקודיות למיניהן, היוצאות לאור על ידי גופים מסחריים שונים, **אינן עוברות תהליך אישור, ועל כן אין לנו כל אחריות על המופיע בהן**. תשובות שגויות בבחינות הבגרות אשר מקורן במיקודיות – לא התקבלו בבחינות הבגרות! אנא הזהירו את התלמידים וכמובן הימנעו מכניסה לכיתה עם המיקודיות בהיסטוריה, שכן יש בהתנהלות כזו משום המלצה, ולו סמויה, להשתמש.

בהצלחה לכולנו

לצוות המדריכים המלווה את המורים בעצה טובה, מענה על כל פנייה, ותמיכה מקצועית רחבה,

למורי היסודי הצועדים יד ביד עם ילדינו בשבילי אתונה ורומא העתיקות

**למורי חטיבת הביניים היוצאים עם ילדינו לגלות יבשות חדשות ודתות חדשות, מגלים תגליות
מדעיות ואפילו פושטים איתם על הבסטיליה!**

**למורי החטיבה העליונה הפוגשים עם הילדים את הרצל (ולא בזום), מקימים מושבות וקבוצות,
מביאים את אוניות המעפילים ומקבצים את פזורות ישראל**

תודה לכל אחד ואחת מכם ולכולכם יחד!

ד"ר אורנה כץ אתר

מפמ"ר היסטוריה

העתקים:

ד"ר טלי יניב, יו"ר המזכירות הפדגוגית

מר יובל אוליבסטון, סגן יו"ר המזכירות הפדגוגית ומנהל אגף א' לפיתוח מקצועי

דויד גל, מנהל אגף הבחינות

עינת אוחיון, מנהלת אגף מורשת, חברה ורוח